

A Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) álláspontja a T/2471 számon benyújtott törvényjavaslatról, sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény és a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 200. évi CLXXXV. törvény módosításáról

A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium (KIM) által benyújtott törvényjavaslat társadalmi vitája elmaradt. A TASZ aggodalmának kíván hangot adni amiatt, hogy a kormány sorozatosan nem tartja be a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvényt.

A társadalmi egyeztetésről szóló 8. § (1) szerint társadalmi egyeztetés keretében általános egyeztetés tartása minden esetben kötelező. A törvény előírja, hogy közzé kell tenni a honlapon a társadalmi egyeztetésre bocsátott tervezetet, koncepciót. Azonban a médiatörvényekre vonatkozó tervezet nem került fel a kormány.hu oldalra.

A társadalmi egyeztetés szabályainak megsértése igen súlyos demokratikus deficitet eredményez: a jogalkotási szervek éppen a maguk által alkotott jogszabályokat nem tartják be.

A TASZ álláspontja szerint a médiatörvények a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) és a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (Mttv.) számos pontban alkotmányellenesek, az uniós irányelvekbe ütköznek, valamint az Európai emberi jogok egyezményének sem felelnek meg.

Emellett a Kormány által javasolt módosítások egyes pontokon a korábbi állapothoz képest is visszalépést jelentenek a sajtószabadság szempontjából.

Felhívjuk a figyelmet Thomas Hammarberg, az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosának február 25-én kelt álláspontjára, amelyben a Biztos az Európai Emberi Jogi Egyezmény szempontjából fogalmazta meg aggályait a magyar médiaszabályozással kapcsolatban: <https://wcd.coe.int/wcd/ViewDoc.jsp?id=1751289>

A törvényjavaslatról részletesen

1. Kiegyensúlyozott tájékoztatás

A Kormány javaslata szerint „a pontos, gyors tájékoztatási kötelezettségre” vonatkozó részt az Smtv. 10.§-ába kerülne át a 13.§ (1) bekezdésből. Ez a változtatás azonban jogilag semmiféle jelentőséggel sem bír: ez továbbra is ex ante tartalom-szabályozás. Ráadásul a 10. § megsértéséért a Nemzeti Média és Hírközlési Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) továbbra is szankciót szabhat ki (vö. Mttv. 181. § a kiegyensúlyozatlan tájékoztatásért kiróható szankció, Mttv. 203. § 39. pont médiaigazgatási szabály megsértésének számít az Smtv. bármely szakaszának megsértése).

A Javaslat szerint az Smtv. 13. § (2) kiegészül egy további mondattal, amely a korábbi állapotnál is súlyosabb beavatkozást enged az államnak. A tájékoztatási tevékenységet végző lineáris médiaszolgáltatások tájékoztatási kötelezettségét törvényben határozná meg az „arányosság” és a „demokratikus közvélemény biztosítása” érdekében.

A KIM nyilatkozata szerint – az Országgyűlés Kulturális és sajtóbizottságában elmondottak alapján - az Smtv. 13. § (2) ezzel a szakasszal a Mttv. 12. §-re utal. A 12. § azonban pusztán annyit mond, hogy a „tájékoztatás kiegyensúlyozottságát - a műsorszámok jellegétől függően - az egyes műsorszámokon belül, vagy a rendszeresen jelentkező műsorszámok sorozatában kell biztosítani.” Ezért a KIM tájékoztatása nem megfelelő, az Smtv. 13. § (2) alapján a jogalkotási kényszer keletkezik, amennyiben az Országgyűlés elfogadja ebben a formájában.

Ez pedig még közvetlenebb tartalmi beavatkozást jelent minden elektronikus média szerkesztési szabadságába, mint a hatályos törvény. Az arányosság követelménye teljesen értelmetlen a tájékoztatási kötelezettség kontextusában. Reményünket fejezzük ki, hogy az arányosság nem jelenti a politikai pártok hatalmi helyzete szerinti arányosságot a tájékoztatás tekintetében. A demokratikus közvélemény követelményét még sehol sem tudták kielégítően törvényben definiálni – mert nem lehet: éppen attól demokratikus egy közvélemény, hogy azt nem törvény definiálja.

Javasoljuk, hogy a kiegyensúlyozottság követelményét a lineáris médiaszolgáltatók körén belül is szűkítse a jogalkotó, és az kizárólag a közszolgálati médiára vonatkozzon. Nincs ugyanis indoka annak, hogy például a közösségi rádiók felé ezt a követelményt támassza a jogalkotó. Az Smtv. 13. § második mondatát pedig vonja vissza az előterjesztő.

2. A származási ország elvének alkalmazása

A származási ország elvére vonatkozó módosítási Javaslat csak részben megfelelő. Felhívjuk a figyelmet, hogy önmagában az, hogy az 'Eljárás a más tagállamban letelepedett médiatartalom-szolgáltatóval szemben' cím helyébe az 'Eljárás a más tagállamban letelepedett médiatartalom-szolgáltatóval szemben jogmegkerülés esetén' cím kerül, önmagában normatív tartalmat nem keletkeztet. Az, hogy a Mttv. 176. § (1) és 177. § (2) módosul önmagában nem elegendő a származási ország elvének való megfeleléshez.

Mivel a javaslat szerint a 178. §-hoz nem nyúlna a jogalkotó, ezért a rádiós médiaszolgáltatások, valamint az online és nyomtatott sajtótermékekkel kapcsolatban továbbra is, az eredeti módon felléphet a Médiatanács, függetlenül a származási ország elvétől.

A magyar szabályozás – szemben az uniós Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelvvel, amelynek hatálya csak a televíziós és a lekérhető szolgáltatásokra terjed ki – hatálya alá vonja valamennyi médiatartalom-szolgáltatást, így a rádiós, a nyomtatott és az internetes sajtót is. A törvény valamennyi médiatartalom esetén lehetőséget teremt a beavatkozásra, mégpedig olyan homályos célok alapján, mint a „közrend védelme, bűncselekmények megelőzése, felderítése és üldözése, a közösségek elleni gyűlöletkeltés

tilalmának megsértése, vagy a kiskorúak, a közegészség, a közbiztonság, a nemzetbiztonság és a fogyasztók, befektetők védelme”.

Továbbra sincs összhangban az uniós joggal az a felelősségi kérdés, amely szerint nem csak a más tagállamban letelepedett médiatartalom-szolgáltatóval szembeni eljárást teszi lehetővé, hanem a műsorterjesztőt és a közvetítő szolgáltatót is felelőssé teszi a hozzáférés megszüntetése során az Mttv. 189. § (6) alapján.

Javasoljuk, hogy a származási ország elvére vonatkozó módosítást terjesszék ki valamennyi lineáris médiaszolgáltatásra, így a rádiókra is, valamint a sajtótermékekre. Emellett javasoljuk, hogy a közvetítő szolgáltató és a műsorterjesztő felelősségére vonatkozó szabályozást helyezték hatályon kívül.

3. Nyilvántartásba vételi kötelezettség

A Javaslat szerint a lekérhető- és a kiegészítő médiaszolgáltatások, valamint a sajtótermékek nyilvántartásba vétele nem lenne feltétele a szolgáltatás megkezdésének, de a tevékenység folytatásának igen. Ezzel csak a regisztrációs kötelezettség időpontját tolná el a Javaslat legfeljebb 60 nappal, de az továbbra is kötelező feltétele marad a sajtó- és médiaszabadság gyakorlásának. Fontos kiemelni, hogy a 'nyilvántartásba vétel megtagadása' és a 'nyilvántartásba vétel visszavonása' közt jogilag csak annyi a különbség, hogy a Javaslat szerint nem kell igazgatási díjat fizetni. E helyett viszont a Javaslat be kíván vezetni egy új szankciós lehetőséget. A javasolt új Smtv. pontok (45. § (8) és 46. § (8a) bekezdések) alapján a nyilvántartásba vételi szabályok megsértőit egy külön – 1 millió forintig terjedő – pénzbírsággal lehetne sújtani.

Javasoljuk, hogy a nyilvántartásba vételi kötelezettség kizárólag a lineáris szolgáltatásokra vonatkozzon, a lekérhető, a nyomtatott és az internetes sajtóra nem, hiszen ezek esetében az impresszum készítési kötelezettség éppen elegendő. Ez a módosítás az Smtv. és az Mttv. hatályának szűkítését is előkészíthetné, hiszen így a törvény hatálya alól az internetes és a nyomtatott sajtó kikerülhetne. A lekérhető szolgáltatások nyilvántartásba vételét nem írja elő az Audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló irányelv sem.

4. Médiatartalomra vonatkozó követelmények

Üdvözljük, hogy az Smtv. 17.§ (2) bekezdésére vonatkozóan módosítási Javaslat született. Előremutató, hogy bárkinek a „nyílt vagy burkolt megsértése” a továbbiakban nem lesz szankcionálható. Csakhogy a „személyek, nemzetek, közösségek, nemzeti, etnikai, nyelvi és más kisebbségek vagy bármely többség, továbbá valamely egyház vagy vallási csoport” kirekesztése még mindig tág teret biztosít a jogalkalmazás önkényének. A „bármely személy, többség, egyház és vallási csoport” önmagukban olyan fogalmak, amelyek ilyen fajta többlet jogi védelmét semmi sem indokolja, hiszen ezek a csoportok nem kiszolgáltató csoportok, szemben a nemzeti, etnikai, vallási és szexuális kisebbségekkel.

Javasoljuk a 17. § (2) hatályon kívül helyezését. Az, hogy az 1996. évi I. törvény a televízióra és a rádióra vonatkozóan tartalmazott ilyen előírást, nem jelenti azt, hogy ezt a szabályt indokolt lenne a lekérhető szolgáltatásokra és a sajtótermékre kiterjeszteni, nem beszélve arról, hogy 1996 óta a televíziók és a rádiók száma megsokszorozódott, ezért a szigorú tartalmi követelmények előírása nem indokolt.

5. Sajtótermék, médiaszolgáltatás

A Kormány javaslata a sajtótermék és a médiaszolgáltatás definícióját bővítené a „gazdasági szolgáltatás az önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett szolgáltatás” kitételével. Ez azonban továbbra sem ad választ arra az alapvetők kérdésre, hogy mi szükség van egy internetes és nyomtatott sajtótermékeket felügyelő közigazgatási hatóság felállítására. Szükséges kiemelni, hogy a médiatörvény egy új, eddig ismeretlen sajtófelügyeleti hatóságot hozott létre Magyarországon, ez pedig korlátozza a sajtószabadságot. A fogalom továbbra sem elég pontos a törvény hatályának meghatározásánál.

Javasoljuk, hogy sem az Smtv. sem az Mttv. ne terjedjen ki a lekérhető szolgáltatásokra és a sajtótermékekre.

A TASZ az Alkotmánybírósághoz fordult az Smtv. alkotmányellenes szakaszainak megsemmisítése érdekében. Részletes indokainkat itt olvashatják el: http://tasz.hu/files/tasz/imce/smtv_abbeadvany_0.pdf

2011. február 28.

Az állásponrtot készítette:

Dr. Simon Éva és Dr. Szigeti Tamás